

Nr 94.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete; given Stockholms slott den 6 mars 1953.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet hållna protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete.

GUSTAF ADOLF.

G. E. Sträng.

Propositionens innehåll.

Lagen om tillståndstvång för byggnadsarbete föreslås skola i sin nuvarande lydelse erhålla förlängd giltighet till och med den 30 juni 1954.

Förslag

till

Lag

angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete.

Härigenom förordnas, att lagen den 30 juni 1943 om tillståndstvång för byggnadsarbete¹, vilken enligt lag den 30 maj 1952 (nr 290) gäller till och med den 30 juni 1953, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1954.

¹ Senaste lydelse i vissa delar, se SFS 1948:186 och 749.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 febru-
ari 1953.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Sträng, fråga angående *förlängd giltighet av lagen om tillståndstvång för byggnadsarbete* samt anför.

Lagen den 30 juni 1943 (nr 444; ändr. nr 186/1948 och 749/1948) om tillståndstvång för byggnadsarbete gäller — sedan dess giltighetstid blivit förlängd, senast genom lag den 30 maj 1952 (nr 290) — till och med den 30 juni 1953.

Lagen om tillståndstvång för byggnadsarbete stadgar i 1 §, att Konungen äger vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden, i den mån det finnes erforderligt för att upprätthålla ett fast penningvärde och befrämja en ändamålsenlig användning av förnödenheter och arbetskraft, förordna, att 2—7 §§ i lagen skola äga tillämpning. I 2 § stadgas, att byggnadsarbete icke må bedrivas utan särskilt tillstånd (byggnadstillstånd), vilket meddelas av Konungen. I den mån Konungen förordnar därom, må tillstånd meddelas jämväl av myndighet, åt vilken Konungen uppdrager att utöva tillsyn över tillämpningen av lagen, eller myndighet, som är underordnad tillsynsmyndigheten. Vidare innehåller lagen, i 3 § definition å begreppet byggnadsarbete, i 4 § föreskrift om att i byggnadstillstånd må stadgas begränsning eller villkor för arbetets bedrivande eller för användningen av förnödenheter eller arbetskraft, i 5 § bestämmelse om undantag i vissa fall från kravet på tillstånd för byggnadsarbete, i 6 § stadgande om rätt till tillträde till arbetsplats m. m. för dem som har att taga befattning med tillsyn över efterlevnaden av lagen samt i 7 § åläggande för den som bedriver byggnadsarbete samt för arbetstagare, anställd hos honom, att lämna de upplysningar och förete de handlingar, som erfordras för tillsynens utövande. Slutligen finnes i lagens 8—15 §§ straff-, åtals- och fullföljdsbestämmelser m. m. samt i 16 § stadgande, enligt vilket Konungen eller efter Konungens förordnande tillsynsmyndigheten äger meddela närmare tillämpningsföreskrifter.

Genom kungörelse den 29 juli 1943 (nr 640; ändr. nr 882/1943, 148/1945, 752/1945, 222/1946, 79/1947, 883/1947, 750/1948, 520/1949, 654/1949, 368/1950, 222/1951, 776/1951, 244/1952 och 772/1952) med tillämpningsföreskrifter till lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete, vilken kungörelse trädde i kraft den 1 augusti 1943, har Kungl. Maj:t förordnat, att 2—7 §§ nyssnämnda lag skall äga tillämpning samt meddelat tillämpningsföreskrifter till lagen.

Beträffande beslut i ärenden om byggnadstillstånd gäller i huvudsak följande.

Kungl. Maj:t har uppdragit åt länsarbetsnämnderna att avgöra ansökningar om byggnadstillstånd, som avser bostadshus, byggnad eller anläggning för jordbrukets, skogsbrukets eller fiskets behov, rivningsarbete samt annat byggnadsarbete, som beräknas kosta högst 100 000 kronor. Kostnadsgränsen var tidigare dragen vid 30 000 kronor men har — som ett led i strävandena att genom decentralisering av beslutanderätten göra byggnadsregleringen smidigare — höjts till det nuvarande beloppet från och med den 1 januari 1953. Vidare har genom beslut av Kungl. Maj:t den 30 juni och den 30 december 1952 genomförts en omfattande decentralisering till länsarbetsnämnderna av tillståndsgivningen beträffande vatten- och avloppsarbeten samt kommunala väg- och gatuarbeten. För central tillståndsgivning inom denna sektor har endast kvarhållits vissa större anläggningsarbeten, beträffande vilka beslutanderätten av praktiska skäl icke ansetts kunna överlämnas till länsarbetsnämnderna. Från dessa nämnders befogenhet har generellt undantagits ärenden, som rör statliga företag eller företag, för vars utförande ansökan hos Kungl. Maj:t om bidrag eller lån gjorts eller är avsedd att göras. Detta förbehåll gäller dock ej sådana tjänstebostäder för folkskolans lärare, beträffande vilka Kungl. Maj:t beviljat statsbidrag. Arbetsmarknadsstyrelsen äger avgöra övriga byggnadstillståndsärenden med undantag dock för ärenden som rör företag, för vars utförande hos Kungl. Maj:t söktes bidrag eller lån eller ansökan därom är avsedd att göras. Länsarbetsnämnderna och arbetsmarknadsstyrelsen har tillerkänts underställningsrätt, nämnderna i förhållande till styrelsen och styrelsen i förhållande till Kungl. Maj:t. Arbetsmarknadsstyrelsen underställer i regel Kungl. Maj:ts prövning ärenden, där kostnaderna beräknas överstiga 500 000 kronor, ävensom ärenden vilka anses vara av principiell betydelse.

Med de lättnader å byggnadsmarknaden, som förmärkts under år 1952 bl. a. i form av en viss sänkning av byggnadstiderna, har det visat sig möjligt att i betydande mån uppmjuka byggnadsregleringen. Genom kungörelse den 15 maj 1952 (nr 244) om ändring av tillämpningskungörelsen till lagen har sålunda området för tillståndsfria arbeten utökats till att avse även installation av centraluppvärmning i en- och tvåfamiljshus samt

reparations- och förbättringsarbeten å sommarstugor med en yta av högst 30 kvadratmeter. Denna gräns i fråga om sommarstugor har genom kungörelse den 12 december 1952 (nr 772) från och med den 1 januari 1953 utsträckts till 50 kvadratmeter. Genom nämnda kungörelse har vidare från och med årsskiftet från tillståndstvång undantagits dels arbete avseende växthus och dels tillbyggnad av en- och tvåfamiljshus under förutsättning att husets yta icke därigenom kommer att överstiga vad som gäller såsom villkor för beviljande av egnahemslån. Kungl. Maj:t har härjämte genom beslut den 5 december 1952 medgivit, att byggnadstillstånd må utan avseende å byggnadskvot men med beaktande av den lokala arbetsmarknaden och förhållandena i övrigt meddelas för uppförande av en- och tvåfamiljshus av den storlek, som gäller som villkor för beviljande av egnahemslån, ävensom för uppförande och tillbyggnad av sportstugor, om den blivande ytan ej överstiger 50 kvadratmeter. Slutligen har Kungl. Maj:t genom beslut den 30 december 1952 medgivit, att byggnadstillstånd beträffande arbeten överhuvud, som beräknas icke draga högre kostnad än 10 000 kronor, må meddelas utan avseende å byggnadskvot.

I samband med att lagen om tillståndstvång för byggnadsarbete senast förlängdes (proposition nr 94/1952) erinrades om att 1949 års investeringskommitté — som tillsatts för att verkställa utredning och avgiva förslag om formerna för den framtida investeringskontrollen — då ännu icke slutfört sitt arbete. Den 18 februari 1953 har emellertid kommittén avlämnat ett betänkande angående generella metoder och fysiska kontroller inom investeringspolitiken (SOU 1953: 6) och därmed avslutat sitt arbete. Kommittén anser, att den statliga investeringsverksamheten i princip bör kunna kontrolleras över budgeten. Även för de kommunala investeringarnas del bör enligt kommitténs mening den individuella tillståndsgivningen kunna slopas, under förutsättning att kommunerna i huvudsaklig överensstämmelse med kommunallåneutredningens förslag blir ålagda att skattefinansiera viss del av sina investeringsutgifter. Ej heller i fråga om bostadsbyggandet behöver den begränsning, som kan finnas nödvändig, enligt kommitténs åsikt ofrånkomligen ombesörjas genom en fysisk kontroll sådan som byggnadsregleringen. Icke ens vid en så betydande otillfredsställd efterfrågan på bostäder som för närvarande är rådande, skulle det vara uteslutet att kontrollera bostadsbyggandet med generella metoder, låt vara att dessa skulle få tillämpas med stränghet. Men om bostadsefterfrågan i någon mån kunde begränsas, skulle det finnas större förutsättningar att under anlåtande av generella metoder utöva den erforderliga kontrollen över bostadsbyggandet med måttligare stränghet. I syfte att åstadkomma en begränsning av bostadsefterfrågan finner kommittén tillrädligt med en viss höjning av hyresnivån. Den begränsning av bostadsproduktionen, som alltjämt torde erfordras, bör kunna ombesörjas med

generella medel. Kommittén förordar i detta syfte en skärpning av kreditvillkoren för finansiering av bostäder genom sänkning av belåningsgränserna och skärpning av amorteringsreglerna. I fråga om investeringsverksamheten inom företagssektorn — enskilda företag inom industri, handel, samfärdsel och jordbruk — finner kommittén att det icke går att på ett rimligt sätt utöva en effektiv kontroll över företagens investeringar med enbart fysiska medel. Enligt kommitténs mening måste därför den begränsning och den kontroll, som kan finnas erforderlig i fråga om dessa investeringar, ombesörjas genom åtgärder av penning- och finanspolitisk natur. Kommittén konstaterar vidare att byggnadsregleringen otvivelaktigt bidragit till den säsongutjämning, som ägt rum på byggnadsmarknaden. Med hänsyn härtill vore det ovisst hur en definitiv avveckling omedelbart av byggnadsregleringen skulle ställa sig ur säsongsynpunkt. På grund härav föreslår kommittén, att sådana åtgärder och bestämmelser, som är behövlige för en reglering i säsongutjämnande syfte, tills vidare behålles med möjlighet till successiv avveckling. Kommittén finner slutligen, att behovet av en samordnad investeringspolitik torde bli än mer kännbart när byggnadsregleringen upphäves. Rörande formerna för denna samordning har kommittén dock icke ansett sig kunna framlägga något förslag.

Investeringskommitténs betänkande kommer att bli föremål för sedvanlig remissbehandling. Med hänsyn till omfattningen och vikten av de föreslagna åtgärderna torde tiden icke medge ett slutligt ställningstagande till kommitténs förslag under innevarande år.

Vid behandling i årets statsverksproposition (»Inkomsterna») av finansplanen har framhållits, att det ekonomiska läget i vårt land under det senaste året undergått en påtaglig förskjutning. Överkonjunkturen inom näringslivet har brutits, och ett läge uppnåtts som i stort sett präglas av ekonomisk balans. Den aktuella konjunkturbilden är emellertid icke entydig. Läget är i viss mån splittrat och den fortsatta utvecklingen svårbedömbär. Så länge detta ovissa konjunkturläge består, är det nödvändigt att bibehålla en restriktiv ekonomisk politik och att tills vidare upprätthålla de konjunkturdämpande åtgärderna, såsom kreditåtstramning, byggnadsreglering och investeringsavgift. Man bör sålunda räkna med att byggnadsregleringen tills vidare kommer att bibehållas. Särskilt med hänsyn till vikten av att upprätthålla bostadsbyggandet i tillfredsställande omfattning måste utrymmet för andra byggnadsarbeten begränsas. Skulle en mycket stark nedgång av anspråken inom den enskilda investeringssektorn framträda, kan frågan om en avveckling i det väsentliga av byggnadsregleringen aktualiseras. Därest omständigheterna skulle medge en avveckling av denna reglering, torde fråga härom emellertid få prövas i anslutning till ett ställningstagande till investeringskommitténs förslag.

Jag vill understryka vad som i finansplanen sålunda anförts om nöd-

vändigheten att med hänsyn till de många osäkra faktorer, som kan påverka konjunkturutvecklingen åt det ena eller det andra hållet, tills vidare bibehålla byggnadsregleringen. Även ur en annan synpunkt synes det betänkligt att i dagens läge avveckla byggnadsregleringen. Denna reglering är nämligen för närvarande det enda någorlunda effektiva hjälpmedlet varmed säsongutjämningsproblemet kan bemästras. Det kan icke vara försvärligt att avhända sig detta hjälpmedel innan något annat finnes att sätta i dess ställe. Det kommande ställningstagandet till investeringskommitténs förslag och de eventuella uppslag, vartill förslaget kan ge anledning, får utvisa huruvida det blir möjligt att med andra åtgärder åstadkomma en säsongutjämning på byggnadsmarknaden.

Såsom riktpunkt för handhavandet av tillståndsgivningen har för år 1953 liksom för föregående år inom byggnadsberedningen upprättats en investeringsbudget, som anger ramen för tillstånd under detta år för byggnads- och anläggningsverksamhet inom olika huvudområden. I bihang 3 av inkomstbilagan till årets statsverksproposition har lämnats en detaljerad redogörelse för denna budget.

Av redogörelsen framgår, att 1953 års investeringsbudget i likhet med vad som gällde för de närmast föregående årens omfattar dels en tillståndsbudget och dels en realbudget. Tillståndsbudgeten, som av Kungl. Maj:t den 5 december 1952 fastställdes till huvudsaklig efterrättelse, anger omfattningen av de byggnadsföretag, för vilka byggnadstillstånd planenligt kan beviljas under år 1953, medan realbudgeten avser den faktiska byggnadsverksamhet, som kan beräknas äga rum vid tillståndsgivning i enlighet med det uppställda programmet. I realbudgetberäkningen har alltså inbegripits de byggnadsarbeten, som under planeringsåret är avsedda att utföras dels vid byggnadsföretag, som kommer att beviljas under årets lopp, och dels vid företag, för vilka tillstånd beviljats före årets ingång. Med andra ord: för varje bygge, vare sig tillstånd därtill beviljats tidigare eller förutses skola beviljas under planeringsåret, har i realbudgeten medräknats den del, som enligt verkställda överslagskalkyler kan förväntas belasta byggnadsmarknaden under planeringsåret.

Enligt realbudgetberäkningen för år 1952 förväntades en ökning av den faktiska reglerade byggnadsverksamheten under året med cirka fem procent, under det att den budgeterade tillståndsgivningen enligt planen skulle hållas vid samma volym som under år 1951. Detta innebar, att den reduktion i tillståndsgivningen, som genomfördes år 1951, skulle komma att bestå även under år 1952. Någon ökning av tillståndsgivningen ansågs nämligen ej kunna ifrågakomma med hänsyn till den förefintliga överbelastningen på byggnadsmarknaden, som bland annat resulterat i att byggnadstiderna för bostadshus, vilka färdigställdes i slutet av år 1951, kunde uppskattas till närmare 14 månader mot 11 å 12 månader för bostadshus, som färdigställdes ett år tidigare, och 6 å 8 månader år 1944.

Trots att man sålunda enligt planerna räknade med en volymmässigt oförändrad tillståndsgivning under år 1952, ansåg man sig likväl kunna förutse en minskning av byggnadstiderna och därigenom en ökning av den faktiska byggnadsverksamheten under år 1952 till följd av den förbättrade balans på byggnadsmarknaden, som borde kunna ernås bland annat på grund av den restriktiva tillståndsgivningen. För att säkerställa en sådan utveckling ansågs det emellertid angeläget, att åtgärder vidtogs för att i görligaste mån minska betydelsen av de flaskhalsar, som hindrade byggnadsverksamheten — i första hand knappheten på murare och därefter på byggnadsgrovarbetare samt i tredje hand den begränsade tillgången på visst byggnadsmaterial. I detta syfte har bland annat under år 1952 genomförts en viss uppmjukning av gällande behörighetsprövning ävensom av de mellan byggnadsfackförbunden gällande gränsdragnings- och övergångsbestämmelserna. Härjämte har yrkesutbildningsverksamheten intensifierats, vilket på längre sikt kan komma att medföra en ökning av den yrkesutbildade arbetskraften. Vidare må nämnas, att ett mindre antal murare från Tyskland under viss del av året tillförts den svenska byggnadsmarknaden.

En viss sänkning av byggnadstiderna har i enlighet med beräkningarna kommit till stånd under år 1952. Sålunda uppgick den genomsnittliga byggnadstiden för bostadshus, som färdigställdes under sommaren och hösten år 1952, till omkring 12 månader. Gjorda beräkningar har även visat en ökning av den faktiska tillståndsberoende byggnadsverksamheten under år 1952 av åtminstone den omfattning, som man räknade med i realbudgeten för året. Sannolikt har ökningen till och med varit något större.

Under år 1952 har en betydande tillståndsgivning av sysselsättningskäl förekommit utöver den ursprungligen fastställda tillståndsbudgeten. Anledningen härtill torde delvis vara, att under året en viss återhållsamhet i byggnads- och anläggningsverksamheten inom vissa kvotområden gjort sig gällande, vilket förhållande bland annat tagit sig uttryck i en betydande ökning av antalet ineliggande men ej utnyttjade byggnadstillstånd.

De lättnader å byggnadsmarknaden, som förmärkts under år 1952, har även föranlett genomförandet av de uppmjukningar av byggnadsregleringen, som förut redovisats.

Utvecklingen under år 1952 har sålunda gjort det möjligt att betydligt utvidga tillståndsgivningen utöver den ursprungligen fastställda budgeten. Samtidigt har dock antalet outnyttjade byggnadstillstånd vuxit avsevärt. Det har emellertid förutsatts, att åtgärder, om så skulle visa sig erforderligt, skall vidtagas för att neutralisera den överbelastning å byggnadsmarknaden, som med stor sannolikhet skulle göra sig gällande, om dessa tillstånd utnyttjades samtidigt som en ökning av den budgeterade tillståndsgivningen komme till stånd. Under dessa förutsättningar har det med ut-

gångspunkt från gjorda beräkningar rörande investeringsutrymmet under år 1953 ansetts möjligt att öka tillståndsbudgeten med närmare 400 miljoner kronor i förhållande till år 1952. Detta har med utgångspunkt från bland annat oförändrade byggnadstider beräknats komma att medföra en ökning av den faktiska byggnadsverksamheten med cirka 250 miljoner kronor från år 1952 till år 1953. Bostadsbyggandet skall enligt planerna taga i anspråk 200 miljoner kronor av denna ökning, vilket medger att under år 1953 drygt 53 000 lägenheter kommer att kunna färdigställas mot omkring 46 000 under år 1952. Med en ökning av den faktiska byggnadsverksamheten under år 1953 i angiven omfattning ligger det i sakens natur, att antalet sysselsättningstillstånd beräknas få en mindre omfattning under år 1953 än under år 1952. För undvikande av översysselsättning under sommarhalvåret 1953 måste man räkna med en restriktiv tillståndspolitik under våren och sommaren.

Tillståndsbudgeten för år 1953 för byggnads- och anläggningsarbeten har det utseende, som framgår av följande tablå. Närmare kommentarer till budgetens olika kvotområden har lämnats i bihang 3 av inkomstbilagan till årets statsverksproposition.

	Miljoner kronor	
	Tillståndsbudget 1952	Tillståndsbudget 1953
A. Bostäder	1 500	1 700
B. Kvadratmeterkvot	60	90
C. Jordbruk, skogsbruk, fiske	8	6
D. Egentlig industri	202	200
E. Handel	66	81
F. Samfärdsel, vatten- och avloppsledningar....	1 189	1 297
G. Förvaltning, sociala byggnader, civill försvar, hälso- och sjukvård m. m.	126	159
H. Skolor, kyrkor, övriga samlingslokaler m. m.	236	260
I. Militära byggnader.....	80	90
J. Diversekvot	135	120
K. Sportstugor	10	5
L. Reservkvot	15	15
Summa	3 627	4 023

Jag vill i detta sammanhang framhålla, att den av Kungl. Maj:t fastställda tillståndsbudgeten endast är att anse som ett arbetsinstrument, som ger riktlinjer för tillståndsgivningen. Med hänsyn till nödvändigheten av att i varje läge ernå en efter de ekonomiska förändringarna och arbetsmarknadsläget snabb anpassning av planerna kan sådana ändringar av tillståndsramen komma att vidtagas, som finnes erforderliga.

Under hänvisning till vad jag sålunda anfört tillstyrker jag att lagen om tillståndstvång för byggnadsarbete erhåller förlängd giltighet, förslags-
2 — *Bihang till riksdagens protokoll 1953. 1 saml. Nr 94.*

vis till och med den 30 juni 1954. Någon ändring i lagen synes i förvarande sammanhang ej påkallad.

Föredraganden hemställer här efter, att lagrådets utlåtande över upp-
rättat förslag till *lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1943*
(nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete, av den lydelse bilaga¹ till
detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda
ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hem-
ställen bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Olof Särnmark.

¹ Denna bilaga, som är lika lydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här uteslutits.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 5 mars 1953.

Närvarande:

justitieråden NISSEN,
HELLQUIST,
KARLGREN,
regeringsrådet ECKERBERG.

Enligt lagrådet denna dag tillhandakommet utdrag av protokoll över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 20 februari 1953, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av chefen för rättsavdelningen i socialdepartementet, hovrättsrådet G. Y. Samuelsson.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:

Olle Lundberg.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 6 mars
1953.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Sträng, lagrådets den 5 mars 1953 avgivna utlåtande över det den 20 februari 1953 till lagrådet remitterade förslaget till *lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete* och hemställer, att förslaget, som av lagrådet lämnats utan erinran, måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdna hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Lars Lemne.